

18. Косалс Л.Я. Становление институтов теневой экономики в постсоветской России / Л.Я. Косалс, Р.В. Рывкина // Социологические исследования. – 2002. – № 4. – С. 13–21.

19. Дремин В.Н. Организованная преступность и криминальная культура: механизмы взаимодействия / В.Н. Дремин // Криминогенная ситуация на юге Украины: особенности и проблемы сдерживания : сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – О. : Феникс, 2003. – С. 78–88.

Анотація

Дремін В. М. Феноменологія корупційних практик. – Стаття.

У статті розглядається корупція як один із проявів соціальних протиправних практик. Використання терміна «корупційна соціальна практика» підкреслює соціальні витoki корупції, ступінь її поширення в буденному житті та зв'язок з іншими видами соціальних практик. Зроблено висновок, що корупція посіла помітне місце в структурі суспільних відносин, набула системного характеру та в багатьох випадках підмінила офіційні нормативно врегульовані відносини, набуваючи ознак соціального інституту.

Ключові слова: корупція, корупційні практики, соціальний інститут, інституціоналізація корупції.

Аннотация

Дремин В. Н. Феноменология коррупционных практик. – Статья.

В статье рассматривается коррупция как одно из проявлений социальных противоправных практик. Использование термина «коррупционная социальная практика» подчеркивает социальные истоки коррупции, степень ее распространения в повседневной жизни и связь с другими видами социальных практик. Сделан вывод, что коррупция заняла заметное место в структуре общественных отношений, приобрела системный характер и во многих случаях подменила официальные нормативно урегулированные отношения, приобретая признаки социального института.

Ключевые слова: коррупция, коррупционные практики, социальный институт, институционализация коррупции.

Summary

Dryomin V. N. Phenomenology of corrupt practices. – Article.

The author describes corruption as one of the manifestations of social illegal practices. The use of term “corrupt social practice” emphasizes the social origins of corruption, its level of occurrence in daily life and the links to other social practices. The conclusion is made that corruption has become systemic and in many cases has replaced the official legally settled relations, gaining signs of a social institution.

Key words: corruption, corrupt practices, social institution, institutionalization of corruption.

УДК 343.553

В. Б. Дубовик

ЕВОЛЮЦІЯ ОХОРОНИ ПРАВА У ВІТЧИЗНЯНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Повноцінне дослідження еволюції компетенції й механізмів реалізації функцій територіальних громад щодо охорони прав і відповідної правозастосовної діяльності в Україні є актуальним питанням сучасного муніципального права. Варто зазначити, що проблеми муніципально-правового виміру правоохоронної діяльності на локальному рівні досліджувались у працях М.О. Баймуратова, Б.В. Бабіна, Ю.В. Волошина, К.В. Удовенко. Однак питання історичного розвитку наявності

відповідних повноважень територіальних громад та їх об'єднань залишилися майже поза увагою.

Тому метою статті є здійснення аналізу виміру походження й розвитку компетенції місцевого самоврядування щодо охорони права. Завданнями статті є вивчення нормативних актів, організаційних механізмів і правозастосовної практики місцевої влади України імперського й радянського періодів щодо охорони права на локальному рівні, окреслення впливу відповідних правових моделей на сучасні вітчизняні муніципально-правові механізми України.

Можна впевнено констатувати, що до утворення окремих самоврядних структур такі процеси були неможливими. Однак сучасні автори справедливо вказують на діяльність органів міського самоврядування в системі магдебурзького права. Зокрема, відзначається, що в українських містах магдебурзького права поліцейські функції виконував вїйт – голова лави (судового органу магістрату), який був головною посадовою особою в процесі забезпечення правоохоронної діяльності в місті, «нічним» бурмістром – начальником міської варти. Саме вїйт слідкував за дотриманням громадського порядку. Додатково констатується, що у Львові нічна варта, яка охороняла місто в нічний час, діяла з 1507 р. У часи Гетьманщини охорона громадського порядку у великих привілейованих містах покладалась на магістрати, а в дрібних містах – на отаманів із виборними від міського населення [5, с. 164]. Цей досвід було в цілому запозичено як російською імперською, так і радянською моделями організації правоохорони на місцях, про що мова йтиме далі.

Як вказують російські дослідники, у Російській імперії на колишніх землях Речі Посполитої до 1837 р. під керівництвом державних поліцейських поліцейські обов'язки традиційно виконували особливі посадові особи – ключвійти, яким підпорядковувались виборні від сільських громад десятники й соцькі [7, с. 173]. У ці часи на Лівобережній і Слобідській Україні такі вїйти (старости) були також у селах, де їх обирала сільська громада; посада вїйта існувала в українських містах до скасування магдебурзького права на початку XIX ст. [1]. Після того, як 3 червня 1837 р. в Російській імперії було прийнято Положення про земську поліцію, замість вїйтів допомогу чиновникам земської поліції були зобов'язані надавати соцькі й десятники, які обирались селянськими товариствами на один рік [7, с. 174].

Після схвалення в 1862 р. Тимчасових правил про устрій поліції в містах і повітах губерній, що управляються за загальною установою, ситуація із залученням самоврядних структур не змінилася, таке залучення, як і раніше, відбувалося на рівні села та селища. Як вказує А.І. Лохматова, після 1862 р. соцькі й десятники були виборними посадами в сільському суспільстві; як правило, вибори поліцейських соцьких і десяцьких передували вибору інших сільських посадових осіб та відбувались у листопаді – грудні щорічно, списки обраних соцьких і десяцьких відправлялись становому приставу [10, с. 168].

Соцькі з «належним числом десяцьких» мали під час свят, за яких «буває найбільше зібрання народу», а також «під час торгів, базарів і тимчасових виставок, продажу міцних напоїв» спостерігати, щоб не було сварок, бійок та «іншого буйства». Також соцькі мали спостерігати, щоб ті, хто торгував у крамницях, на базарах

або ярмарках, нікого не обмірювали й не обважували. Вони мали спостерігати за жебраками, «щоб у відомстві їх жебраки не вештались, випрошуючи подаяння».

Виявивши «в полі, у лісі або ж в іншому місці мертве тіло», соцький, «оглянувши й помітивши наявні на оному знаки», повинен був негайно донести про це становому приставу; «до тіла же приставляти варту з поселян, під наглядом десяцьких, і наказувати його зберігати в зручному та безпечному місці до наказу». Водночас соцький повинен «намагатись дізнатися», хто був померлий і чи не підозрюється хто в його вбивстві; після прибуття станового пристава або судового слідчого також про це донести. Наведене дозволяє А.І. Лохматовій стверджувати: «Хоча формально сільська поліція підпорядковувалась поліцейським чинам, проте насправді була істотним елементом у системі органів селянського самоврядування» [10, с. 169, 172].

Насильницьке встановлення радянської влади в Україні призвело до специфічної ситуації із залученням місцевого населення в локальні правоохоронні механізми. Сучасні дослідники вказують на поступове перетворення інститутів заручників і відповідачів у селі на правоохоронні структури. Так, згідно з оприлюдненими істориком С.Р. Ляхом матеріалами із січня 1923 р. інститут відповідачів став «суцільним» і перепідпорядкувався радянським спецслужбам. Виконками місцевих рад примушували відповідачів письмово зобов'язуватись за лояльність радянській владі певної частини селища, села, хутора, за яку потім відповідач відповідав особистим життям [13, с. 114].

Разом із відповідачами існував інститут «десятихатників», упроваджений 1 листопада 1923 р. в місцях на особливому й воєнному становищі. «Десятихатники» із числа заможних селян та інших сільських мешканців, відповідно до Положення про «десятихатників», були зобов'язані доносити властям про всі дії не лише повстанських збройних загонів, а й своїх односельчан, та відповідали своїм майном і життям за повноту й оперативність інформації. С.Р. Лях доводить, що паралельно в 1923 р. було введено інститут соцьких і десяцьких, які мали «стежити за виконанням усіх розпоряджень місцевої влади, вручати повістки, а також бути помічниками районної міліції: перевіряти документи незнайомих осіб, виявляти дезертирів, самогонщиків, брати участь в облавах, обшуках, арештах, конвоюванні заарештованих». Соцьким і десяцьким, проте, платили винагородження, яке здійснювалося через самообкладання сільських громад [13, с. 115], проте така практика швидко припинилася.

Вітчизняні автори колективної монографії «Нариси історії державної служби в Україні» вказують на Постанову Всеукраїнського ЦВК та Ради народних комісарів «Про сільських виконавців» від 9 липня 1924 р. На їх думку, завдяки втіленню цього положення в життя влада напівпримусово втягувала у свою орбіту найширші верстви села. Учені наводять такі приписи агітаційної літератури того часу: «Що б не трапилось на селі (злочин, пожежа, крадіжка), що б не відбулось на селі (збори, урочисте свято, вибори тощо), першою про це має знати людина, яку червона стрічка на руці відзначає від усіх інших селян. Це – сільвиконавець. Проте його сільрада настановила на цю посаду не лише для того, щоб знати про всі події на селі. Він повинен також вживати відповідних заходів, залежно від події» [12, с. 381].

Можна додати, що вперше інститут сільвиконавців у радянській державі було схвалено Декретом влад РРФСР від 27 березня 1924 р. № 266. Тобто українська радянська влада в 1924 р. запозичила відповідний російський досвід.

Відповідно до постанови від 9 липня 1924 р. сільських виконавців призначала сільська рада із числа фізично здорових осіб, переважно чоловічої статі, віком від 18 до 45 років, які постійно мешкали в цьому селі. Водночас сільвиконавцями не призначалися члени родин червоноармійців і міліції, учні й селяни, які брали участь у радянських, партійних, профспілкових, протипожежних та інших організаціях. Сільвиконавцем не могли стати позбавлені виборчих прав мешканці села, яких водночас «обкладали спеціальним податком за те, що вони не відпрацьовують сільвиконавцем» [12, с. 382].

Сільська рада, яка призначала сільвиконавця, розподіляла всі господарства селян на окремі ділянки (за різними актами – від 10 до 50 дворів) таким чином, щоб із кожної такої ділянки можна було обрати приблизно рівну кількість молодших сільських виконавців. Ними керував старший сільський виконавець, яким могла стати лише грамотна особа, яка мала складати відповідні процесуальні документи. Після розподілу дворів сільською радою складався список тих, хто зобов'язаний був відробити цю повинність; за відмову працювати сільвиконавцем селян карали так само, як за відмову від виконання натуральних відбуктів. А за невиконання обов'язків сільвиконавця «адміністративним порядком штрафується, притягується до примусової праці або навіть заарештовується» [3; 12, с. 382, 383].

Відповідно до інструкцій сільвиконавцям, які періодично схвалювались НКВС Української РСР [3], протягом строку перебування на посаді (3–4 місяці) сільвиконавці виконували накази двох інстанцій: сільради та начальника районної міліції. Зокрема, сільвиконавці зобов'язувались «повідомляти голову сільради й начальника міліції про всіх прибуваючих до селища сторонніх громадян, а також про випадки гонки самогону, дезертирів і взагалі підозрілих, на їх думку, осіб <...> допомагати відповідним органам виявляти неплатників податку». Наводячи відповідні матеріали, сучасні історики роблять висновок, що радянська влада розглядала сільвиконавців як секретних співробітників [12, с. 383].

Як додає С.Р. Лях, розглядаючи сільвиконавців як наступників соцьких і десяцьких, радянська влада відрізняла їх у тому, що сільвиконавці не отримували жодної платні за виконання своїх обов'язків [13, с. 115]. Діяльність сільвиконавців продовжувалась в Українській РСР до Другої світової війни, зокрема, у форматі Директивних вказівок Ради народних комісарів СРСР від 23 листопада 1935 р. Відповідно до приписів цього акта, імplementованого в республіканське законодавство, на сільських виконавців покладався обов'язок сприяти сільським радам та міліції в таких питаннях:

- забезпеченні громадського порядку на території населеного пункту;
- боротьбі з хуліганством та іншими злочинами, зокрема, шляхом повідомлення органам міліції про всі злочини й події;
- спостереженні за охороною державного колгоспного, кооперативного та іншого громадського майна;

- супроводі заарештованих до найближчого пункту, у якому їх може бути здано міліції, або до місця позбавлення волі;
- спостереженні за протипожежним і санітарним станом населеного пункту;
- проведенні заходів щодо боротьби з порушеннями обов'язкових постанов;
- виконанні вироків, рішень та ухвал судів [9, с. 43].

При цьому покладання на сільських виконавців інших обов'язків не допускалося. Особи, які виконували обов'язки сільських виконавців, звільнялися на час їх виконання від усіх інших повинностей. Водночас під час покладення на сільських виконавців доручень сільська рада й органи міліції повинні були виходити з можливості їх виконання переважно в неробочий час. У разі виконання колгоспниками обов'язків сільських виконавців протягом робочого дня час, витрачений на виконання цих функцій, зараховувався як робота в колгоспі із зарахуванням до трудоднів. Сільські виконавці під час виконання покладених на них обов'язків користувалися правами посадових осіб і несли відповідальність як посадові особи [6, с. 35].

Цікаво, що радянські автори розглядали діяльність сільських виконавців як форму участі громадян в охороні громадського порядку [6; 9]. Однак з огляду на їхній статус посадових осіб та підпорядкування сільраді, примусовий, а не добровільний характер здійснювання обов'язків сільських виконавців необхідно вважати саме правоохоронними посадовцями, які фактично виступали від імені сільської громади. З іншого боку, можна відстежити пряму спадковість такого інституту від інституту сільських десятицьких і соцьких, а його, у свою чергу, – від сільських війтів.

Значно більшу увагу сучасні дослідники традиційно приділяють правоохоронній діяльності не суто самоврядних структур, а міліції в радянській Україні. При цьому згадується про затвердження НКВС України в березні 1919 р. Інструкції з організації радянської робітничо-селянської міліції. Така міліція розглядалась як «виконавчий орган робітничо-селянської центральної влади на місцях, що перебуває в безпосередньому віданні місцевих рад та підпорядковується загальному керівництву НКВС УСРР за підвідділом Управління радянської міліції» [11].

Однак потім, як вказують сучасні історики, 1 червня 1921 р. Всеукраїнський ЦВК видав постанову про обов'язкову підпорядкованість органів міліції виконавчим комітетам, проте й цього разу правовий статус міліції не було повністю врегульовано. Водночас наказом Головного управління міліції від 9 квітня 1922 р. врегульовувались взаємовідносини між губернською міліцією та радами, адже помічник начальника губернської міліції ставав водночас керівником міської міліції з підпорядкуванням своєї діяльності адміністративному відділу міської ради. Всеукраїнський з'їзд працівників міліції в квітні 1922 р. констатував, що, незважаючи на величезну кількість різноманітних декретів, «після деякого врегулювання матеріального забезпечення міліції однією з основних причин її поганого благоустрою є невизначеність правового становища» [2, с. 199].

Д.В. Галкін наводить архівну доповідь начальника Головного управління міліції Української СРР від 17 червня 1922 р., у якій зазначалося: «Перше, що різко кидається у вічі та що дуже заважає роботі міліції, – це невизначеність її правового статусу. В одному місці міліція трактується як місцева й лише як місцева військова сила, в другому за органами міліції визнаються також дея-

кі державні функції. Проте це все знаходиться в досить сильній залежності від чисто суб'єктивних причин: захоче голова виконкому чи завідуючий відділом Управління розширити круг повноважень міліції – це буде зроблено, не захоче – міліція залишається на положенні інституту сторожів і виконавців. Треба врешті-решт ясно й чітко визначити, чим дійсно повинна бути міліція в країні. І якщо вона буде суто місцевим органом, то необхідно ліквідувати не лише Головне управління міліції, а й губернські управління, зберігши лише районні та міські» [2, с. 198].

У колективній монографії «Історія державної служби в Україні» вітчизняні історики вказують на розвиток правового забезпечення місцевої влади в Українській РСР. Так, стверджується, що перше, тимчасове, Положення про структуру та штати Райвиконкому було ухвалено органами республіки 3 червня 1923 р. За цим положенням один член президії райвиконкому мав відати адміністративно-військовим діловодством Райвиконкому та відповідати за його постановку. До штату райвиконкому входила також районна міліція в складі начальника (кінного) та чотирьох піших міліціонерів. Для районних центрів, що постали на місці колишніх повітових центрів, а також для селищ міського типу й фабрично-заводських селищ постановами 1923–1924 рр. було передбачено ще два відділи райвиконкому: міську міліцію (додатково до районної, з розрахунку одного міліціонера на 2 тисяч осіб) та районного дозорця (одного на 10 тисяч) [4, с. 265].

Однак зазначена ситуація поступово змінювалась у бік обмеження правоохоронних повноважень органів місцевих рад. Як відзначають сучасні автори, Положення про робітничо-селянську міліцію УРСР, схвалене 10 листопада 1926 р., відображало подвійне підпорядкування: НКВС республіки та місцевим виконкомам. Проте відповідно до Постанови Всеукраїнського ЦВК і Ради народних комісарів Української СРР «Про порядок підпорядкування органів міліції, карного розшуку органам Державного політичного управління УРСР» від 29 грудня 1930 р. таке подвійне підпорядкування було фактично скасовано [5, с. 113].

Повністю республіканські відмінності в ув'язуванні роботи міліції та виконавчих структур місцевих рад було скасовано 25 травня 1931 р., коли постановою Ради народних комісарів СРСР було схвалено перше загальнодержавне Положення про робітничо-селянську міліцію від 25 травня 1931 р. № 390 [16]. Цей акт встановив статус міліції як єдиної централізованої жорстко вертикальної структури та перевів загальну міліцію з місцевого бюджету на загальнодержавний [5, с. 114]. Така ситуація з усуненням місцевих радянських органів від управління й контролю за діяльністю міліції тривала до 50-х рр. ХХ ст.

Правова ситуація дещо змінилась після схвалення Постанови Ради Міністрів СРСР і ЦК КПРС «Про заходи щодо поліпшення роботи Міністерства внутрішніх справ СРСР» від 25 жовтня 1956 р. У цьому акті було визнано неправильною наявну централізацію керівництва місцевими установами внутрішніх справ із боку МВС СРСР, утворювались управління внутрішніх справ виконавчих комітетів обласних рад депутатів трудящих та відділи (відділення) міліції виконавчих комітетів міських і районних рад депутатів трудящих. При цьому вказувалось, що начальники обласних управлінь внутрішніх справ є начальниками

міліції області, у своїй діяльності підконтрольними й підзвітними як відповідній раді депутатів трудящих і її виконавчому комітету, так і вищим органам внутрішніх справ [15].

Обласні, міські й районні радянські організації (насамперед ради та їх виконавчі комітети) згаданою постановою зобов'язувались «поліпшити керівництво роботою установ внутрішніх справ, посилити контроль за їх діяльністю, надавати їм усебічну допомогу в забезпеченні громадського порядку та в поліпшенні роботи виправно-трудова колоній». Серед іншого увагу виконавчих комітетів обласних, міських і районних рад депутатів трудящих у постанові 1956 р. звернено на те, що вони «несуть відповідальність перед народом за стан громадського порядку й боротьби зі злочинністю в кожній <...> області, місті, районі» [15]. Зазначені приписи було організаційно впроваджено Наказом МВС СРСР від 27 жовтня 1956 р. № 0500, проте в ньому йшлося насамперед про формальну зміну назв органів міліції, а не про реальну зміну управлінських відносин у цій сфері.

Я.М. Когут, досліджуючи відповідне реформування, констатував: «Подвійне підпорядкування органів внутрішніх справ мало позитивний вплив на покращення діяльності міліції, зміцнення законності». Дослідник вказує на поновлену практику заслуховування виконкомами рад на своїх засіданнях керівників міськрайорганів міліції про їх діяльність щодо охорони громадського порядку й боротьби зі злочинністю, про утворення в складі місцевих рад комісій для обговорення та вирішення питань, що належали до сфери охорони громадського порядку й дотримання радянських законів [8, с. 108]. Однак реальність такого контролю та управлінського впливу з боку місцевих рад на міліцію того часу можна вважати дискусійним питанням.

Наступна спроба трансформувати механізми участі місцевих рад в управлінні міліцією стосувалася саме їх матеріального забезпечення та відбулася шляхом схвалення Положення про радянську міліцію Постановою Ради міністрів СРСР від 8 червня 1973 р. № 385. У ст. 8 цього акта вказувалось: «Органи внутрішніх справ, здійснюючи керівництво міліцією, підлягають у своїй діяльності як відповідним радам народних депутатів та їх виконавчим і розпорядчим органам, так і вищим органам внутрішніх справ». Водночас закріплювалось, що ради народних депутатів і їх виконавчі й розпорядчі органи регулярно розглядають звіти органів внутрішніх справ про діяльність міліції, надають необхідну допомогу міліції в організації роботи, у вирішенні господарських питань та задоволенні культурно-побутових потреб особового складу [14]. Тим самим управлінські можливості у сфері міліції для місцевих рад та їх органів було скорочено, а на місцеві радянські органи покладалась обов'язки часткового матеріального забезпечення міліції.

Формальний розподіл підпорядкування міліції існував до розпаду СРСР. Він був відображений, зокрема, у Положенні про управління внутрішніх справ виконавчого комітету обласної ради народних депутатів, Положенні про відділ внутрішніх справ виконавчого комітету районної ради народних депутатів та Положенні про управління (відділ) внутрішніх справ виконавчого комітету міської, відділ внутрішніх справ виконавчого комітету районної в місті ради народних депутатів,

затверджених Постановою Ради Міністрів Української РСР від 19 липня 1974 р. № 380. Усі ці положення діяли до розпаду СРСР, їх було скасовано Постановою Кабінету Міністрів Української РСР від 20 липня 1991 р. № 102 [17].

Таким чином, для держав, до яких протягом останніх століть входила Україна (Російської імперії, СРСР), характерним було ставлення до охорони права як насамперед до державної функції. Органи, які де-факто реалізовували функції місцевого самоврядування (наприклад, земства, місцеві ради) не мали самостійних, реальних та ефективних правоохоронних повноважень. Винятком варто вважати організацію охорони права в сільській місцевості, де інститути сільських в'їтів, соцьких, десяцьких, сільських виконавців мали самостійні, не залежні від держави правоохоронні повноваження, хоча здійснювали їх під наглядом і керуванням державних органів. Така тенденція, зумовлена природними особливостями сільського соціуму, була перервана урбанізацією України в ХХ ст.

У радянський період характерним було періодичне (20-ті рр., 50–80-ті рр. ХХ ст.) формальне подвійне підпорядкування основного державного «правоохоронного» органу (міліції) як центральним органам державної влади, так і виконавчим комітетам місцевих рад. Поступово потреба в кадровому й матеріальному забезпеченні так званої державної правоохоронної діяльності змушувала центральну владу передавати частку функцій із забезпечення діяльності відповідних органів місцевій владі та утворювати допоміжні органи (товариства сприяння міліції, добровільні народні дружини, спостережні комісії), які не формально, а реально керувалися місцевою владою, особливо в міських умовах, і здійснювали функції з охорони права. Функціонування таких структур має стати підґрунтям для нових наукових досліджень.

Література

1. В'їт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/В'їт>.
2. Галкін Д.В. Правовий статус робітничо-селянської міліції УРСР на початку 20-х років ХХ сторіччя / Д.В. Галкін // Митна справа. – 2011. – № 1. – Ч. 2. – С. 197–201.
3. Інструкція про організацію, права й обов'язки сільських виконавців : Постанова НКВС Української СРР від 2 лютого 1928 р. № 72 // Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. – Х., 1928. – № 3. – Ст. 15.
4. Історія державної служби в Україні : [колективна монографія] : у 5 т. / О.Г. Аркуша, О.В. Войко, Є.І. Бородін та ін. – К. : Ніка-Центр, 2009. – Т. 2. – 2009. – 624 с.
5. Камінський А.І. Становлення місцевої міліції в умовах реформування органів внутрішніх справ України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / А.І. Камінський ; Київський нац. ун-т внутр. справ України. – К., 2008. – 223 с.
6. Кацуба І.В. Сельские исполнители как форма участия граждан в охране общественного порядка в СССР / И.В. Кацуба // История государства и права. – 2009. – № 3. – С. 34–36.
7. Киселев А.А. Реформа службы нижних чинов уездных полицейских управлений губерний Северо-западного края Российской империи в 60-х годах XIX века / А.А. Киселев // Петербургские славянские и балканские исследования. – 2010. – № 2. – С. 172–186.
8. Когут Я.М. Адміністративно-правове регулювання діяльності органів місцевої міліції : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Я.М. Когут ; Львівський держ. ун-т внутр. справ. – Львів, 2008. – 228 с.
9. Краснонос Ю.М. Організаційні форми взаємодії радянської громадськості з міліцією у 20–30-ті рр. ХХ ст. / Ю.М. Краснонос // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності – 2011. – № 4. – С. 40–44.

10. Лохматова А.И. Сельская полиция в системе крестьянского общественного самоуправления Таврической губернии в послереформенный период / А.И. Лохматова // Культура народов Причерноморья. – 2005. – № 74. – С. 167–172.

11. Михайленко П.П. Становлення робітничо-селянської міліції УРСР (1919–1922 рр.) / П.П. Михайленко, В.А. Довбня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/47340>.

12. Нариси історії державної служби в Україні : [колективна монографія] / О.Г. Аркуша, Є.І. Бородін, С.В. Віднянський та ін. – К. : Ніка-Центр, 2008. – 536 с.

13. Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921–1928 рр.) : [колективна монографія] : у 2 ч. / відп. ред. С.В. Кульчицький. – К. : Інститут історії України НАН України, 2009. – Ч. 1. – 2009. – 445 с.

14. О дальнейшем совершенствовании правового регулирования деятельности советской милиции : Постановление Совета Министров СССР от 8 июня 1973 г. № 385 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://russia.bestpravo.ru/ussr>.

15. О мерах по улучшению работы Министерства внутренних дел СССР : Постановление Совета Министров СССР и ЦК КПСС от 25 октября 1956 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.alexanderyakovlev.org>.

16. Положение о рабоче-крестьянской милиции : Постановление Совета Народных Комиссаров СССР от 25 мая 1931 г. № 390 // Собрание законодательства СССР. – 1931. – № 33. – Ст. 247.

17. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень Уряду УРСР у зв'язку з прийняттям Закону УРСР «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування» : Постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 20 липня 1991 р. № 102 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/102%D0%B0-91-%D0%BF>.

Анотація

Дубовик В. Б. Еволюція охорони права у вітчизняних територіальних громадах. – Стаття.

У статті проаналізовано актуальні аспекти еволюції охорони права органами територіальних громад України. Визначено фактори, що впливали на відповідні муніципальні функції, досліджено історичний розвиток їхніх завдань і механізмів їх реалізації.

Ключові слова: місцева влада, місцеві ради, місцеве самоврядування, охорона права, територіальна громада.

Аннотация

Дубовик В. Б. Эволюция охраны права в отечественных территориальных громадах. – Статья.

В статье проанализированы актуальные аспекты эволюции охраны права органами территориальных громад Украины. Определены факторы, влиявшие на соответствующие муниципальные функции, исследовано историческое развитие их задач и механизмов их реализации.

Ключевые слова: местная власть, местное самоуправление, местные советы, охрана права, территориальная громада.

Summary

Dubovyk V. B. The evolution of the protection of rights of national territorial communities. – Article.

The actual aspects of evolution of the legal defense by the territorial communities bodies in Ukraine are distinguished in the article. The factors improved the legal defense municipal functions are determined, historic development of the tasks and mechanisms of their realization are lighted at.

Key words: legal defense, local authorities, local councils, self-governance, territorial community.